

Tourism Landscapes: Remaking Greece

Θέμα

Η ελληνική Ιστορία και το ελληνικό τοπίο συγκρότησαν από κοινού τον μύθο της σύγχρονης Ελλάδας. Το κλασικό παρελθόν της χώρας και η ιστορική και πολιτισμική συνέχεια διαμέσου του αναλλοίωτου του τοπίου καθόρισαν την ταυτότητα του νεότερου ελληνικού κράτους. Τα ίδια αυτά στοιχεία –Ιστορία και τοπίο– αποτέλεσαν την βάση για την είσοδο της Ελλάδας σε έναν νέο τομέα οικονομικής δραστηριότητας που ξεκίνησε στην μεταπολεμική περίοδο εκμοντερνισμού της χώρας: τον τουρισμό, μια παγκόσμια βιομηχανία στην οποία η Ελλάδα έμελε να παίξει σημαντικό ρόλο, σε παγκόσμια κλίμακα. Ο τουρισμός είναι μια κατεξοχήν εξωστρεφής δραστηριότητα που προϋποθέτει συνεχή επικοινωνία με το «άλλο», επαφή με το νέο και προσαρμογή σε αυτό και συνεχή (ανα)διαμόρφωση ταυτότητας. Με αρχιτεκτονικούς όρους, μια διαρκή ανακατασκευή του δομημένου τοπίου. Ήδη από τις δεκαετίες του '50 και του '60, τοπία που συνδύαζαν την εξαιρετική φυσική ομορφιά με την Ιστορία και την αναψυχή επιλέχτηκαν για την κατασκευή παραθαλάσσιων ξενοδοχείων, θέρετρων και οργανωμένων ακτών που θα προσέφεραν τις απαραίτητες υποδομές για την επερχόμενη μαζική εισροή τουριστών. Η αρχιτεκτονική αυτή δεν υποτάσσεται στις προϋπάρχουσες πολιτισμικές και μορφικές δεσμεύσεις του παραδοσιακού αλλά υιοθετεί τη μοντέρνα αρχιτεκτονική γλώσσα. Αναζητεί τη κρυμμένη ευφυΐα του φυσικού ή κατασκευασμένου τοπίου που υποδέχεται τα κτίρια με στόχο μια νέα χωρική και νοητική εμπειρία. Πρόκειται για ένα νέο ελληνικό αρχιτεκτονικό ιδίωμα που εγκαθιδρύει τη συνέχεια μέσω του χώρου και της εμπειρίας του, παρά μέσω της μορφής και του διακόσμου. Μια πρωτότυπη αφομοίωση της νεωτερικότητας και του μοντέρνου τρόπου διαβίωσης είχε ήδη συντελεστεί.

Στις δεκαετίες που ακολούθησαν, η διεθνής ανάπτυξη του τομέα της προστασίας κτιρίων και συνόλων και ο ερχομός της μετανεωτερικότητας οδήγησαν στην επιβολή μορφολογικών κανόνων που περιόρισαν την σχεδιαστική ελευθερία. Η αφομοίωση της νέας συνθήκης επέτρεψε την, σε μεγάλο βαθμό, εικονογραφική αναδιατύπωση του τοπικού και του παραδοσιακού ως «νεο-παραδοσιακού» ή «νεο-ελληνικού» ενδυναμώνοντας την τοπικιστική ταυτότητα, ενώ στη διάρκεια της πρόσφατης δεκαετίας της ευημερίας ενσωματώθηκαν πολλαπλά στοιχεία του διεθνούς (μινιμαλιστικού) lifestyle. Τώρα πια, στην εποχή της κρίσης, η φαντασμαγορία ξεθωριάζει δίνοντας τη θέση της σε μια πιο «νηφάλια» και «πρωταρχική» διαβίωση βασισμένη συχνά στις αναζητήσεις της αειφορίας και του περιβαλλοντικού αποτυπώματος.

Τα κατασκευασμένα τοπία του τουρισμού αποτελούν μια συνεχή διαπραγμάτευση ανάμεσα στο τοπικό και το παγκόσμιο, μια καταγραφή της κυρίαρχης αντίληψης για την εκάστοτε διαμορφούμενη ταυτότητά μας στα πλαίσια μιας ολοένα πιο παγκοσμιοποιημένης κουλτούρας.

Δομή έκθεσης

Η έκθεση θα εξετάσει και θα παρουσιάσει -τόσο με ιστορικά παραδείγματα όσο και με νέες προτάσεις- τον ρόλο της αρχιτεκτονικής του τουρισμού ως εργαλείου εκμοντερνισμού της χώρας αλλά και τα στοιχεία που κατά καιρούς καθόρισαν την εθνική πολιτισμική ταυτότητα ξανοιγόμενη σε ένα ευρύτερο πολιτιστικό πεδίο και αποφεύγοντας έτσι να αποτελέσει μια εσωστρεφή αρχιτεκτονική ομφαλοσκόπηση.

Η έκθεση θα θέσει επίσης το ερώτημα εάν σήμερα, που ο τουρισμός μοιάζει να προσφέρει την μοναδική αναπτυξιακή προοπτική για την χώρα και την αρχιτεκτονική της παραγωγή, μπορούν να διατυπωθούν οι βάσεις για ένα σύγχρονο ελληνικό αρχιτεκτονικό ιδίωμα μέσα από την αρχιτεκτονική του τουρισμού;

Σε αυτό το ερώτημα θα κληθούν να απαντήσουν δέκα αρχιτέκτονες ή αρχιτεκτονικά γραφεία που, με αφορμή την έκθεση, θα προσκληθούν να σχεδιάσουν προτάσεις για μια τουριστική εγκατάσταση που θα πραγματεύεται μια σύγχρονη προσέγγιση στο «ελληνικό». Σεμινάρια με την συμμετοχή των δέκα αρχιτεκτόνων/γραφείων θα επιχειρήσουν να προσδιορίσουν τις κοινές θεματικές/κατευθύνσεις στις οποίες θα βασιστούν οι σχεδιαστικές προτάσεις.

Και τα δύο τμήματα της έκθεσης θα χρησιμοποιήσουν διαφορετικά οπτικοακουστικά μέσα: σχέδια, προπλάσματα, φωτογραφίες και video. Μακέτες και σχέδια θα τοποθετηθούν σε ελεύθερες στο χώρο βάσεις ενώ το οπτικό υλικό θα καλύπτει τις κατακόρυφες επιφάνειες.

Υποψήφιοι συντελεστές

Επίτροπος /Επιμελητής: Γιάννης Αίσωπος, αρχιτέκτων, Καθηγητής Παν. Πατρών

Σύμβουλος Σεμιναρίων: Ηλίας Ζέγγελης, αρχιτέκτων, καθηγητής

Φωτογραφίες: Γιώργης Γερόλυμπος, Πάνος Κοκκινιάς, φωτογράφοι